

بصیرت و شناخت گروه‌های شیطانی

احمد عدالتیان ا در ادامه مرور آیاتی که امام حسین^(ع) در مسیر قیام خود از مدینه تا کربلا و در مناسبت‌های مختلف به آن‌ها اشاره کردند، دو آیه را با هم تلاوت می‌کنیم. این زیاد، فرماندار کوفه، وقتی نامه رسمی برای خُر فرستاد که راه را بر امام حسین^(ع) ببندد و او نامه را به امام عرضه داشت، امام این آیه را تلاوت فرمودند: «وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً يَدْعُونَ إِلَى الْتَارِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يُنصَرُونَ، آن‌ها را پیشوایانی خواندیم که به‌سوی آتش دوزخ دعوت می‌کنند و روز قیامت یاری نمی‌یابند.» (قصص/۴۱).

امام همچنین در کربلا درباره لشکر یزید برای دخترشان، سکینه، این آیه را تلاوت فرمودند: «اسْتَخَوَّ عَلَيْنِهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنشَاهُمْ دِجْرَ اللَّهِ وَلَيْتَكَ جَزِبَ الشَّيْطَانُ الْأَوَّارُ جَزِبَ الشَّيْطَانُ هُمُ الْغَاسِقُونَ، شیطان بر آن‌ها چیره و مسلط شده و یاد خدا را از خاطرشان برده است، آن‌ها حزب شیطان‌اند. آگاه باش که حزب شیطان یقیناً همان زیان‌کاران‌اند!» (مجادله/۱۹).

تلاوت این دو آیه توسط اباعبدالله^(ع) نشان می‌دهد که نهضت عاشورا هشداری همیشگی درباره جریان‌شناسی سیاسی و اجتماعی است. این آیات، نقش رهبران و احزاب و کسانی را که مردم از آن‌ها پیروی می‌کنند، در شکل‌دهی ساختار فرهنگی و عقیدتی جامعه یادآوری می‌کند و مردم باید هوشیار باشند که به دنبال چه اشخاص و احزابی حرکت می‌کنند، زیرا بعضی گروه‌ها درواقع حزب شیطان‌اند. یکی از ویژگی‌های این گروه‌ها این است که باعث غفلت از یاد خداوند می‌شوند و در نتیجه مردم، پیروی از دستورات خدا و پیامبر او را کنار می‌گذارند. ما پیروان عاشورا باید همیشه بیدار باشیم و با بصیرت و شناخت گروه‌هایی که یاد خدا را از جامعه می‌زدایند، خود و اطرافیانمان از آن‌ها پرهیز کنیم.

روضه شب هشتم

فرهنگ ایثار در سیره حضرت علی‌اکبر^(ع)

وکیل‌ا محرم فقط روایت شهادت‌ها نیست، مدرسه‌ای برای شناخت ارزش‌هایی است که یک جامعه را به قله‌های ایثار و فداکاری می‌رساند. اگر از هر شب محرم، یک خاص تربیتی پیام‌وزیم، شب هشتم را باید شب «ایثار محبوب‌ترین سرمایه در راه خدا» و «تحلیل از مقام پدران شهدا» دانست. در این شب، نگاه ما تنها به جوان رشیدی نیست که شبیه‌ترین مردم به پیامبر اکرم^(ص) بود، بلکه به پدری نیز دوخته می‌شود که برای حفظ دین خدا، عزیزترین سرمایه زندگی خود را تقدیم کرد. این شب فرصتی است برای بازخوانی جایگاه پدرانی که در طول تاریخ اسلام و انقلاب اسلامی، فرزندان خود را در راه خدا و دفاع از حق تقدیم کرده‌اند.

قهرمانان خاموش ایثار

درمیان صحنه‌های عاشورا،وداع امام حسین^(ع) باحضرت علی‌اکبر^(ع) جایگاهی ویژه دارد. تاریخ نقل می‌کند هنگامی‌که علی‌اکبر^(ع) درخواست حضور در میدان کرد، امام بدون درنگ به او اجازه دادند. اما پس از حرکت فرزند، نگاه حسرت‌بار و اشک‌های پنهان پدری آغاز شد که می‌دانست دیگر بازگشتی در کار نیست. در بین مردم، معمولاً از صبر مادران شهدا بسیار سخن گفته می‌شود و این سخنی درست است؛ اما شب علی‌اکبر^(ع) فرصتی برای توجه به عظمت پدران شهداست. پدرانی که غالباً احساسات خود را پشت چهره‌ای استوار پنهان می‌کنند، اما درون آن‌ها دریایی از عشق، نگرانی و دل‌تنگی موج می‌زند. امام حسین^(ع) در این شب، الگوی همه پدرانی است که برای حفظ ارزش‌های الهی از عزیزترین فرزندان خود گذشته‌اند.

اتفاق از محبوب‌ترین داشته‌ها

هنگامی‌که حضرت علی‌اکبر^(ع) عازم میدان شد، امام حسین^(ع) رو به آسمان کردند و فرمودند: «اللهم اشهد علی هؤلاء القوم»، این جمله فقط یک دعا نیست، بلکه اعلام بزرگ‌ترین ایثار در برابر خداوند است. قرآن کریم می‌فرماید: «لن تتلوا البر حتی تنفقوا ما تمحبون، هرگز به مقام نیکی کامل نمی‌رسید مگر آنکه از محبوب‌ترین داشته‌های خود انفاق کنید.» علی‌اکبر^(ع) برای امام تنها یک فرزند نبود، او یادآور سیمای پیامبر اکرم^(ص) بود. بااین حال، هنگامی‌که حفظ دین خدا اقتضا کرد، امام محبوب‌ترین امانت زندگی خویش را در راه خدا تقدیم نمود. این همان درس بزرگی است که عاشورا به همه نسل‌ها می‌آموزد؛ اینکه ارزش‌های الهی، گاه از انسان می‌خواهند از آنچه بیش از همه دوست دارد، بگذرد.

داغی که کمر پدر را شکست

مصیبت حضرت علی‌اکبر^(ع) از جان‌سوزترین صحنه‌های عاشورا است. جوانی که نخستین شهید بنی‌هاشم در روز عاشورا بود، پس از نبردی قهرمانانه و تحمل جراحات فراوان، به سوی پدر باگشت و از تشنگی و سنگینی زخم‌ها سخن گفت. امام حسین^(ع) در برابر این درخواست، جز اشک و دل‌داری، چیزی نداشتند. علی‌اکبر دوباره به میدان رفت تا سرانجام در میان هجوم دشمن به پیکر افتاد و با صدایی جان‌سوز پدر را صدا زد. هنگامی‌که امام خود را بعد از تو خاک بر سر دنیا، سپس سر فرزند را بر دامان گرفتند و از تنهایی خویش سخن گفتند.

نمره ایثار

پدران شهدا در انقلاب اسلامی و دفاع مقدس، فرزندان خود را برای دفاع از دین، استقلال و عزت کشور تقدیم کردند. امنیت، آرامش و اقتدار امروز جامعه، میراث همان ایثارهاست. شب علی‌اکبر^(ع) به ما یادآوری می‌کند که هیچ جامعه‌ای بدون فداکاری به عزت نمی‌رسد و بزرگ‌ترین انسان‌ها کسانی هستند که در راه خدا از محبوب‌ترین داشته‌های خود می‌گذرند.

احکام محرم

حفظ عزاداری سنتی بدون آلات موسیقی

حسین‌ابراهیمی یکی از موضوعاتی که در عزاداری‌های جدید به‌ویژه در محرم و صفر و به خصوص در دهه اول با آن مواجه هستیم، استفاده از ابزار و آلات موسیقی در عزاداری است. در کل، مراجع تقلید، مؤمنان را به حفظ شأن مجالس اهل‌بیت^(ع) و عزاداری سنتی توصیه می‌کنند، به‌طور مثال درباره استفاده از طبل و سنج در مراسم عزاداری برخی از نظرات این‌گونه است:
آیت‌الله‌العظمی شهید سیدعلی خامنه‌ای: استفاده از شیپور و طبل و سنج به نحو متعارف اشکال ندارد.

آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی: استفاده از این دسته‌آلات موسیقی اشکال دارد و حرام است.

آیت‌الله‌العظمی بهجت: از طبل و سنج به احتیاط واجب استفاده نشود.
آیت‌الله‌العظمی مکارم‌شیرازی: در صورتی‌که آهنگ مناسب مجالس لهُو و فساد نزنند و به گونه‌ای نباشد که باعث اِیذاء دیگران گردد، جایز است ولی داخل مساجد و حسینیه‌ها جایز نیست.

البته گاهی استفاده از ابزار آلات موسیقی در عزاداری فراتر از طبل و سنج می‌رود و به پیانو و ارگ و امثالهم می‌رسد که دراین باره آیت‌الله‌العظمی شهید سیدعلی خامنه‌ای می‌فرمایند: استفاده از آلات موسیقی، مناسب با عزاداری سالار شهیدان نیست و شایسته است مراسم عزاداری به همان صورت متعارفی که از قدیم متداول بوده، برگزار شود.

در کل همه باید توجه داشته باشیم که عزاداری اهل‌بیت^(ع) گنجی است که حفظ آن به حفظ اصالت‌ها و سنت‌ها و شان و رضایت اهل‌بیت^(ع) است و همه باید در این جهت بکوشیم که مبادا انحراف در این مسیر باعث صدمه خوردن به این میراث و گنج عظیم شود.

شهریار

شاهرانews.ir
۱۴۰۵
شهریار

۱۴

روز

بازشناسی هویت دینی، تبیین مرزهای جبهه حق و باطل در زیارت عاشورا

دانشنامه هویت شیعی و مبارزه با ظلم

گزارش

سمانه رضوانی زیارت عاشورا که در روایات از آن به‌عنوان حدیثی قدسی و یکی از زیارت‌های مهم و پربرت یاد شده، فراتر از یک متن عاطفی و سوگواری، دانشنامه‌ای جامع از معارف شیعه است. این زیارت نه تنها وسیله‌ای برای ابراز ارادت و پیوند روحانی با سیدالشهدا^(ع) و یاران باوفایش است، بلکه با ساختاری منسجم، ابعاد گوناگون کلامی، تاریخی و سیاسی را در خود جای داده است. از تحلیل مفهوم «ارواح» و شهدای کربلا گرفته تا ریشه‌یابی عمیق فاجعه عاشورا، این زیارت، نقشه راهی برای بازشناسی هویت دینی، تبیین مرزهای جبهه حق و باطل، و تجدید میثاق با آرمان‌های عدالت‌خواهی و مبارزه با ظلم تا بید محسوب می‌شود. در این مطلب با بهره‌گیری از شرح آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی بر زیارت عاشورا به فرازهایی از معارف این زیارت‌گران سنگ اشاره می‌کنیم.

سلام بر امام و یاران، اتحاد روحانی با شهدا

اَللّٰهُمَّ عَلٰی اَلْاَرْوَاحِ الَّتِي حَلَّتْ بِفِنَائِكَ، عَلَیْكُمْ مِنِّیْ جَمِیْعًا سَلَامٌ اَللّٰهُ اَبَدًا مَا بَقِیْتُ وَ بَقِیَ اللَّیْلُ وَ النَّهَارُ

آیت‌الله مکارم شیرازی در شرح این فراز، معنای «روح» را گوهر مستقلی می‌داند که سرچشمه حیات و تفکر است و «فنا» را نه به معنای نابودی، بلکه به معنای آستانه و پیشگاه معرفی می‌کند. این مرجع عالیقدر جهان شیعه با اشاره به شهادت نامه جابر بن عبدالله انصاری، تأکید می‌کند که منظور از این «ارواح»

شهادی همراه سیدالشهدا^(ع) هستند که در چند ساعت به بالاترین شرافت‌های دنیوی و اخروی دست یافتند. از امام سجاد^(ع) روایت شده که امام حسین^(ع) شب عاشورا فرمودند: «فَإِنِّي لَا أَعْلَمُ أَضْعَافًا أُوفَى وَلَا خَيْرًا مِنْ أَضْعَافِي»؛ من بهتر از شما کسی را سراغ ندارم «وَلَا أَهْلَ نَيْبٍ أَزَّ وَلَا أَوْصَلَ مِنْ أَهْلِ نَيْبِي فَجَزَاءُكُمْ اَللّٰهُ خَيْرًا»؛

عظمت مصیبت در زمین و آسمان

لَقَدْ عَظُمَتِ الرَّثِيَّةُ، وَ جَلَّتْ وَ عَظُمَتِ الْمُصِيبَةُ بِكَ عَلَيْنَا وَ عَلٰی جَمِیْعِ اَهْلِ الْاِسْلَامِ

منابع شیعه و سنی نقل شده، نشان دهنده عظمت آن واقعه است. همچنین به کلام زینب‌کبری^(ص) در خطبه کوفه اشاره می‌شود که فرمود: «نزدیک است به‌خاطر این کار، آسمان‌ها از هم متلاشی و زمین شکافته شود.» این بخش، جایگاه والای امام را در نظام هستی و تأثیر همه آفرینش از این مصیبت را به تصویر می‌کشد.

تبیین لعن و ریشه‌یابی تاریخی ظلم؛ نقش سقیفه

فَلَعَنَ اَللّٰهُ اُمَّةً اَنتَسَتْ اَسَاسَ الظُّلْمِ وَالْجَوْرِ عَلَیْكُمْ اَهْلَ الْبَيْتِ، وَلَعَنَ اَللّٰهُ اُمَّةً دَفَعَتْكُمْ عَن مَّقَامِكُمْ...

شیرازی در شرح خود، نخستین لعن (بر «امتی که اساس ظلم را بنا نهادند») را به واقعه تکذیب جانشینی امیرالمؤمنین^(ع) گره می‌زند و معتقدند ریشه‌های جریان خونین کربلا را باید از سقیفه جست. ایشان این گونه تحلیل می‌کنند که انحراف از مسیر ولایت، زمینه‌ساز سلطه بنی‌امیه و در نهایت، شهادت

لعن‌های این زیارت، یک نفرین ساده نیست، بلکه تحلیل تاریخی از ریشه‌های فاجعه است. منظور از «خدا لعنت کند کسانی که اساس ظلم و جور را چیدند»، یعنی قبل از شمر، قبل از یزید، قبل از بسیاری از افراد، خدا کسانی را لعنت کند که پایه و اساس این جریان را گذاشتند، حالا هرکس بوده است. آیت‌الله مکارم

تبری و بازتعریف هویت، دوستی و دشمنی در راه خدا

بَرِّئْتُ اِلَى اللّٰهِ وَاللَّيْكَم مِّنْهُم، وَمِنْ اَشْيَاعِهِمْ وَاتِّبَاعِهِمْ وَآوَلِيَائِهِم...

قاعده «رضایت به گناه، گناه است» خداوند به یکی از پیامبرانش می‌فرماید: «لَا تَلْبِسُوا لِبَاسَ اِعْدَائِنِ لِتَطْغِيَا طَعَامَ اِعْدَائِنِ لَا تَلْبِسُكُمَا مَسَالِكُ اِعْدَائِنِ فَاَنْ اِعْدَائِنَا كَمَا هُمْ اِعْدَائِنَا»؛ لباس دشمن من را نپوشید، غذای دشمن من را نخورید، سبک زندگی تان، معماری تان، سلوکتان شبیه دشمن من نباشد، خانه‌سازی تان شبیه دشمن ما نباشد؛ اگر مثل آن‌ها باشید،

برائت از دشمنان و تولی به دوستان خدا، رکن اساسی این زیارت است. در شرح ارائه‌شده، «لعن» به معنای طرد و دورساختن از رحمت خدا معرفی شده است. زائر با گفتن «تَوَيْتُ اِلَى اللّٰهِ، بیزاری خود را از همه عوامل ظلم (بنیان‌گذاران، غاصبان، قاتلان و زمینه‌سازان) اعلام می‌کند. این برائت، مرز میان جبهه حق و باطل را روشن می‌سازد و براساس

پیام‌های یابانی، امامت، ولایت و تداوم نهضت

اثمه از این جایگاه، که نتیجه غضب حکومت توسط بنی‌امیه بود، به معنای محروم‌ساختن جامعه از هدایت تکوینی و تشریعی است. همچنین، تأکید بر اینکه «سلام» در این زیارت به معنای اطاعت و تسلیم است، نشان می‌دهد که

زیارت عاشورا درمجموع، پیام‌های متعددی برای زندگی فردی و اجتماعی دارد. آیت‌الله مکارم شیرازی با اشاره به فراز «دفع و ازاله مقامات»، امامت را فراتر از رهبری سیاسی و به معنای تحقق همه برنامه‌های الهی می‌داند. کنارگذاشتن

عبودیت، سرچشمه استقامت

در واقعه عاشورا، پیام توحید و عبودیت موج می‌زند. همه مصائب، در سایه تسلیم محض امام حسین^(ع) در برابر امر الهی رخ داد تا جاهلیت زمانه را براندازد. اگر در جملات آخر امام تأمل کنیم، می‌بینیم که کلام ایشان بر تسلیم در برابر خدا، توحید و اعتماد به او استوار است. این معنا همان حقیقتی است که در آیه «إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ» بازتاب یافته است. چنین نگاهی، نمونه‌ای روشن از سلامت معنوی است؛ یعنی زندگی انسان رنگ الهی بگیرد و او از وابستگی به غیر خدا رها شود.

آزادگی، انتخاب آگاهانه

یکی از پیام‌های برجسته عاشورا، احترام به آزادی انتخاب و اختیار انسان است. شب عاشورا امام حسین^(ع) با جمع‌کردن یاران به صراحت فرمودند که هرکس می‌خواهد، می‌تواند باگردد. این عمل نهایت احترام به آزادی تفکر و تصمیم‌گیری فردی است. هدف امام این بود که در کنارشان تنها کسانی بمانند که با آگاهی کامل و باوری عمیق به اهداف الهی همراه‌ایشان باشند، نه از روی جهل یا اجبار. لذا فرمودند: «آن تعداد معدود افرادی که با من هستند، باید از آگاه‌ترین انسان‌ها باشند. افرادی که عقیده کامل داشتند که امام برای رضای خداوند و اجرای تصمیم الهی دست به این کار زده‌است، نه از روی قدرت طلبی و حرص دنیوی.